

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2011

SEAN-GHRÉIGIS – GNÁTHLEIBHÉAL

(400 marc)

AM: 3 uaire an chloig

1. Cuir Gaeilge ar **dhá cheann** ar bith de na sleachta **A, B, C, D.** (Tá na marcanna céanna ag gabháil le gach sliocht díobh):- [210]

A.

(Tá an rí Peirseach Cioras agus a arm ag cuidiú le muintir na hAirméine i gcoinne na gCaidéach trodach.)

είχον δ' οἱ Χαλδαῖοι γέρρα τε καὶ παλτὰ δύο· καὶ οὗτοι λέγονται εἶναι πολεμικώτατοι τῶν περὶ ἐκείνην τὴν χώραν· καὶ μισθοῦ στρατεύονται, ὅποταν τις αὐτῶν δέηται, διὰ τὸ πολεμικοί τε καὶ πένητες εἶναι· καὶ γὰρ ἡ χώρα αὐτοῖς ὀρεινὴ τέ ἐστι καὶ ὀλίγη ἢ τὰ χρήματα ἔχουσα.

ὥς δὲ οἱ ἀμφὶ τὸν Κύρον μάλλον ἐπλησίαζον τῶν ἄκρων, ὁ Τιγράνης σὺν τῷ Κύρῳ πορευόμενος εἶπεν· “ὦ Κύρε, ἄρ' οἴσθ',” ἔφη, “ὅτι δέησει ἡμᾶς αὐτοὺς αὐτίκα μάλα μάχεσθαι; ὥς οἱ γε Ἀρμένιοι οὐ δέξονται τοὺς πολεμίους.” καὶ ὁ Κύρος εἰπὼν ὅτι εἶδείη τοῦτο, εὐθὺς παρηγγύησε τοῖς Πέρσαις παρασκευάζεσθαι, ὥς αὐτίκα δεῆσον διώκειν.

XEINEAFÓN (105)

Χαλδαῖος: Caidéach. γέρρον: sciath chaolaigh. παλτόν: sleá.
πολεμικός: trodach. μισθοῦ: ar pá. δέομαι (+Tuisseal Ginideach): tá gá agam le.
διὰ τὸ ... εἶναι: toisc go bhfuil siad ... πένης: bocht. ὀρεινός: sléibhtiúil.
ἢ τὰ χρήματα ἔχουσα: an chuid atá torthúil. πλησιάζω (+Tuisseal Ginideach): tagaim i ngar do.
τὰ ἄκρα: na harda. Τιγράνης: Tigranes (cara le Cioras). αὐτίκα: láithreach.
δέησει: beidh gá leis. Ἀρμένιος: Airméanach. δέχομαι: seasaim in aghaidh.
εἶδείη: bhí a fhios aige. παρεγγυάω (+Tuisseal Tabharthach): ordaím.
παρασκευάζομαι: ullmhaím. ὥς ... δεῆσον: toisc go mbeadh gá leis.

B.

(Ag deireadh na sluaíochta chun na Sicile, rinne Nicias iarracht a arm a threorú amach ón áit. Rinne an namhaid ionsaí agus d'aimsigh siad iad agus mí-eagar orthu ag abhainn Assinaros. Sa deireadh ghéill Nicias do Gylippos.)

Νικίας δ' ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο ἐξῆγε τὴν στρατιάν· οἱ δὲ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι προσέκειντο πανταχόθεν βάλλοντές τε καὶ κατακοντίζοντες. καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἠπειγόντο πρὸς τὸν Ἀσσίναρον ποταμόν, ἅμα μὲν βιάζομενοι ὑπὸ τῆς πανταχόθεν προσβολῆς ἰπέων τε πολλῶν καὶ τοῦ ἄλλου ὄχλου, ἅμα δ' ὑπὸ τῆς ταλαιπωρίας. ῥώντο γὰρ ῥάον τι ἑαυτοῖς ἔσεσθαι ἐὰν διαβῶσι τὸν ποταμόν. ὥς δὲ γίνονται ἐπ' αὐτῷ τῷ ποταμῷ, ἐσπίπτουσιν οὐδενὶ κόσμῳ ἔτι, ἀλλὰ πᾶς τέ τις διαβῆναι αὐτὸς πρῶτος βουλόμενος καὶ οἱ πολέμοι προσκέιμενοι χαλεπὴν ἤδη τὴν διάβασιν ἐποίουν. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι ἐπικαταβάντες τοὺς ἐν τῷ ποταμῷ μάλιστα ἔσφαζον. τέλος δὲ νεκρῶν πολλῶν ἤδη ὄντων ἐν τῷ ποταμῷ, ὁ Νικίας τῷ Γυλίπῳ παραδίδωσιν.

ΤΥΙCÍDIDÉAS (105)

πρόσκειμαι: ciapaim. κατακοντίζω: caithim síos sleánna. ἐπείγομαι: déanaim deifir.
βιάζομαι: cuirtear iallach orm. προσβολή: ionsaí. ὄχλος: slua. ταλαιπωρία: cruatan.
οἶομαι: ceapaim. ῥάον: níos fusa. διαβαίνω: trasnaím. κόσμος: ord, smacht.
σφάζω: déanaim ár ar. παραδίδωμι: géillim.

C.

(Fágtar leanbh buachalla – mac le Phoebus Apalló é féin – ag an mbealach isteach go dtí oracal an dé ag Deilfe. Aimsíonn banfháidh ansin é agus glacann trua dó.)

κυρεῖ δ' ἄμ' ἱππεύοντος ἡλίου κύκλω
 προφήτις ἐσβαίνουσα μαντεῖον θεοῦ·
 ὄψιν δὲ προσβαλοῦσα παιδί νηπίω,
 ἔθαύμασ' εἴ τις Δελφίδων τλαίη κόρη
 λαθραῖον ὤδιν' ἐς θεοῦ ῥίψαι δόμον,
 ὑπὲρ τε θυμέλας διορίσαι πρόθυμος ἦν·
 οἴκτω δ' ἀφῆκεν ὠμότητα — καὶ θεὸς
 συνεργὸς ἦν τῷ παιδί μὴ κπεσεῖν δόμων —
 τρέφει δὲ νιν λαβοῦσα. τὸν σπείραντα δὲ
 οὐκ οἶδε Φοῖβον οὐδὲ μητέρ' ἧς ἔφυ.

EOIRIPIDÉAS (105)

κυρέω: tarlaíonn dom ... ἄμα (+Tuiseal Tabharthach): ag éirí ἱππεύω: taistealaím.
 κύκλος: cruinne. προφήτις: banfháidh. μαντεῖον: oracal. ὄψις: feic, fis.
 νήπιος: naíonán. Δελφίς: bean Dheilfeach. τλαίη: leomh (sí). λαθραῖος: rún.
 ὠδῖς: breith, leanbh. θυμέλη: altóir. διορίζω: bainim as. πρόθυμος: díograiseach.
 οἴκτος: trua. ἀφίημι: tugaim bóthar do. ὠμότης: cruáil. συνεργός: cúntóir.
 κπεσεῖν = ἐκπεσεῖν. τρέφω: tógaim. νιν: é. σπείρας: duine a ghineann, athair.
 ἔφυ: rugadh é.

D.

(Nuair nach n-aithníonn Péinealaipé an strainséir fiafraíonn sí de cé hé féin. Ina fhreagra uirthi, molann Odaiséas í as a tír, agus ansin déanann sé cur síos ar an gCréit – amhail is gurbh ón áit sin a tháinig sé.)

τοῖσι δὲ μύθων ἦρχε περίφρων Πηνελόπεια.
 “Ξεῖνε, τὸ μὲν σε πρῶτον ἐγὼν εἰρήσομαι αὐτή·
 τίς, πόθεν εἶς ἀνδρῶν; πόθι τοι πόλις ἦδε τοκῆς;”
 τὴν δ' ἀπαμειβόμενος προσέφη πολύμητις Ὀδυσσεύς·
 “ὦ γύναι, οὐκ ἄν τις σε βροτῶν ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν
 νεικέοι· ἢ ψάρ σευ κλέος οὐρανὸν εὐρὺν ἱκάνει.
 Κρήτη τις γαῖ' ἔστι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
 καλὴ καὶ πῖειπα, περίρρυτος· ἐν δ' ἄνθρωποι
 πολλοί, ἀπειρέσιοι, καὶ ἐννήκοντα πόλῃες.”

HÓIMÉAR (105)

μύθος: focal. ἄρχω (+ Tuiseal Ginideach): tosaím. περίφρων: smaointeach.
 εἰρήσομαι: fiafróidh mé. εἶς: tá tú. τοκῆς: tuismitheoirí.
 ἀπαμείβομαι: freagraím. πολύμητις: glic. ἀπείρων: gan deireadh. γαῖα = γῆ.
 νεικέω: faighim locht ar. κλέος: clú. οἴνοψ: dath dorcha ar. πῖειρα: torthúil.
 περίρρυτος: timpeallaithe ag an bhfarraige. ἀπειρέσιος: gan áireamh. ἐννήκοντα: nócha.

(i) Cuir Gaeilge air seo:-

(60)

ἀποχρεωμένων δὲ τούτοισι τῶν Μουσῶν, ἐπεσέρχεται ὁ τοῦ Κροίσου παῖς, ἀκηκοὼς τῶν ἐδέοντο οἱ Μυσοί. οὐ φαμένου δὲ τοῦ Κροίσου τὸν γε παῖδά σφι συμπέμψειν, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ νεηνίης τάδε· “ὦ πάτερ, τὰ κάλλιστα πρότερόν κοτε καὶ γενναιότατα ἡμῖν ἦν ἔς τε πολέμους καὶ ἔς ἄγρας φοιτέοντας εὐδοκίμειν. νῦν δὲ ἀμφοτέρων με τούτων ἀποκληίσας ἔχεις, οὔτε τινὰ δειλίην μοι παριδῶν οὔτε ἀθυμίην. νῦν τε τέοισί με χρὴ ὄμμασι ἔς τε ἀγορὴν καὶ ἔξ ἀγορῆς φοιτέοντα φαίνεσθαι; κοῖος μὲν τις τοῖσι πολιήτησι δόξω εἶναι, κοῖος δὲ τις τῇ νεογάμῳ γυναικί; κοῖω δὲ ἐκείνη δόξει ἀνδρὶ συνοικέειν; ἐμὲ ὦν σὺ ἢ μέθες ἰέναι ἐπὶ τὴν θήρην, ἢ λόγῳ ἀνάπεισον ὅπως μοι ἀμείνω ἐστὶ ταῦτα οὔτω ποιέόμενα.” ἀμείβεται Κροῖσος τοισίδε. “ὦ παῖ, οὔτε δειλίην οὔτε ἄλλο οὐδὲν ἄχαρι παριδῶν τοι ποιέω ταῦτα, ἀλλὰ μοι ὄψις ὀνείρου, ἐν τῷ ὕπνῳ ἐπιστᾶσα, ἔφη σε ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι· ὑπὸ γὰρ αἰχμῆς σιδηρέης ἀπολέεσθαι.”

READING GREEK

(ii) Freagair **ceithre cinn ar bith** de na ceisteanna seo a leanas. (Tá deich marc ag gabháil le gach ceist díobh):-

(40)

- (a) Cé hé Adrastós? Mínigh cén fáth a bhfuil sé ina chónaí in éineacht le Créasas.
- (b) Cén fáth ar tháinig muintir Mysia go Créasas? Tabhair breac-chuntas ar an rud a tharlaíonn nuair a aontaíonn Créasas a mhac a chur chucu.
- (c) Cérbh é Solon? Scríobh nóta ar a chuairt ar Chréasas.
- (d) Scríobh an **Chéad Phearsa, Uimhir Uatha, Aimsir Láithreach** de **dhá cheann** ar bith de na briathra a bhfuil líne fúthu thuas:
- συμπέμψειν, ἀνάπεισον, ποιέόμενα, ἔφη.
- (e) Inis scéal Alkestis agus Admetos.
- (f) Conas a chabhraíonn Proiméitéas le daoine i scéal na Cruthaíochta?

3. Freagair **trí cinn** de na ceisteanna seo a leanas. Ní mór ceist **amháin** ar a laghad a roghnú as Roinn A agus ceist **amháin** as Roinn B. Is féidir an **tríú** ceist a roghnú as Roinn A **nó** as Roinn B. (Tá tríocha marc ag gabháil le gach ceist díobh):- [90]

A.

- (i) Déan cur síos ar na príomhimeachtaí i bhFeachtas na nAithneach chun na Sicile. Cén fáth ar theip air?
- (ii) Roghnaigh **dhá cheann** ar bith de na cathanna seo a leanas. Abair cé a bhí ag troid iontu, tabhair breac-chuntas ar a gcúrsa, agus mínigh a dtábhacht:-

Amphipolis; Cunaxa; Leuctra; Chaeronea.
- (iii) Tabhair cuntas ar ghabháil impireacht na Peirse ag Alastar Mór ó chath Abhainn Ghranacus go dtí cath Ghágaiméala (Arbela).
- (iv) Samhlaigh gur Spartach ársa thú. Mínigh do chuirteoir an cineál sochaí atá agaibh agus an córas rialtais.

B.

- (i) Tabhair breac-chuntas ar shaol agus ar shaothar Thúicídídéas agus déan a thábhacht mar staraí a mheas.
- (ii) Scríobh faoi shaol Shofaicléas. Tabhair achoimre ar **cheann amháin ar bith** dá chuid drámaí.
- (iii) Ainmnigh agus déan cur síos ar phríomhghnéithe an Phartanón. Dar leat, cad í an ghné is suntasaí de. Cosain do rogha.
- (iv) Scríobh nóta gairid ar **dhá cheann ar bith** díobh seo a leanas:-

Vásaí Geoiméadracha ; Carbadóir Dheilfe;
Cairiaitidí; an Discobolus.

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán